

2024-25

REGLAB LÄRPROJEKT

Hållbara livsmiljöer

– regionerna kliver fram

REG
LAB

Hållbara livsmiljöer – regionerna kliver fram

Sammanställning av Reglabs lärprojekt 2024-25

Inledning

Lärprojektet "Hållbara livsmiljöer – regionerna kliver fram" ägde rum under hösten/vintern 2024 och avslutades i januari 2025. I lärprojektet fördjupade deltagarna sina kunskaper om vad en god livsmiljö innebär – för olika grupper, på olika ställen i landet. Olika utmaningar diskuterades inom exempelvis stad och land, tillväxt och hållbarhet samt samverkan över sektorsgränserna. Tillsammans utforskade deltagarna hur regionen kan ta ett steg framåt, och bidra till mer hållbara livsmiljöer i tider av ovisshet och förändring.

Syftet med projektet var att fördjupa kunskapen om hållbara livsmiljöer inom det regionala utvecklingsuppdraget, tydliggöra arbetssätt och metodik och öka den regionala kapaciteten inom området. Målgrupp var chefer, planerare och strateger inom samhällsplanering, folkhälsa, kultur och andra relevanta verksamhetsområden inom regional utveckling.

Jonas Frykman från Reglab ledde projektet tillsammans med Margareta Wandel, Region Östergötland. Ett 60-tal personer från 16 regioner, Tillväxtverket och Vinnova medverkade i projektet. Samarbete skedde tillsammans med representanter från SKR, RISE, Nordregio och Arkdes. Sex workshopar genomfördes under projektet varav fyra var digitala.

Denna sammanställning av projektet är en sammanfattning av innehållet samt slutsatser från projektet som kan användas i det regionala utvecklingsarbetet. Den kan exempelvis utgöra underlag för regionerna att själva ta fram handlingsplaner eller fatta beslut om att mer aktivt än idag främja och stödja utvecklingen av hållbara livsmiljöer.

Slutsatserna bygger på kunskapsinspel från inspiratörer och från deltagarnas samtal med varandra i olika konstellationer och med olika frågeställningar vid både digitala och fysiska träffar. Materialet har laddats in och bearbetats via en AI tjänst, en REGBOT, som skapats särskilt för projektet. Slutsatserna dras primärt av Generativ AI med kvalitetssäkring och viss justering av lärprojektets ledning.

Bild 1: AI genererad bild av hållbara livsmiljöer med människan i centrum

Arbetet med hållbara livsmiljöer ska bidra till Agenda 2030

De regionala utvecklingsstrategierna i landet innefattar mål och inriktning som på olika sätt handlar om att bidra till Agenda 2030 och till hållbar utveckling, EU:s sammanhållningspolitik och till det nationella målet för regional utvecklingspolitik. Dessa är alla av stor betydelse för regionernas arbete med att främja hållbara livsmiljöer.

Agenda 2030 har som övergripande mål att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbar utveckling. Genom beslut i Riksdagen har Sverige ställt sig bakom att genomföra Agenda 2030 genom en samstämmig politik nationellt och internationellt och att genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför.

Bild 2: Agenda 2030 och de globala målen

Det regionala utvecklingsarbetet lyfts särskilt fram som del av mål 11 i Agenda 2030 (11.a) och det nationella målet att det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i hela landet. Det är därför naturligt att det regionala arbetet med att främja hållbara livsmiljöer handlar om hur arbetet samtidigt bidrar till att uppnå Agenda 2030 och målet i den regionala utvecklingspolitiken.

DELMÅL 11>A

FRÄMJA NATIONELL
OCH REGIONAL
UTVECKLINGS-
PLANERING

Bild 3: Mål 11.A i Agenda 2030 är att främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen

En viktig utgångspunkt för arbetet med att främja utvecklingen av hållbara livsmiljöer är att "ingen ska lämnas utanför". Det innebär att arbetet behöver ske med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar. Det handlar således att i arbetet främja jämställdhet och jämlikhet mellan olika grupper kvinnor, män och flickor och pojkar i olika geografiska områden och att inkludera och involvera medborgare och civilsamhällets organisationer, inte minst de som har det allra svårast och är särskilt svåra att nå ut till och inkludera.

Även om arbetet med hållbara livsmiljöer belyser olika aspekter av ekonomisk och social hållbarhet så är det viktigt att samtidigt klargöra att arbetet behöver ske inom ramen för de nio planetära gränser som belyser de miljömässiga ramarna i modellen "Munken". Det handlar om att den ekonomiska utvecklingen är "utformad för att gagna människor och planeten och inte för att människor och planeten ska gagna ekonomin (definition av well-being economy enligt Well-being alliance)

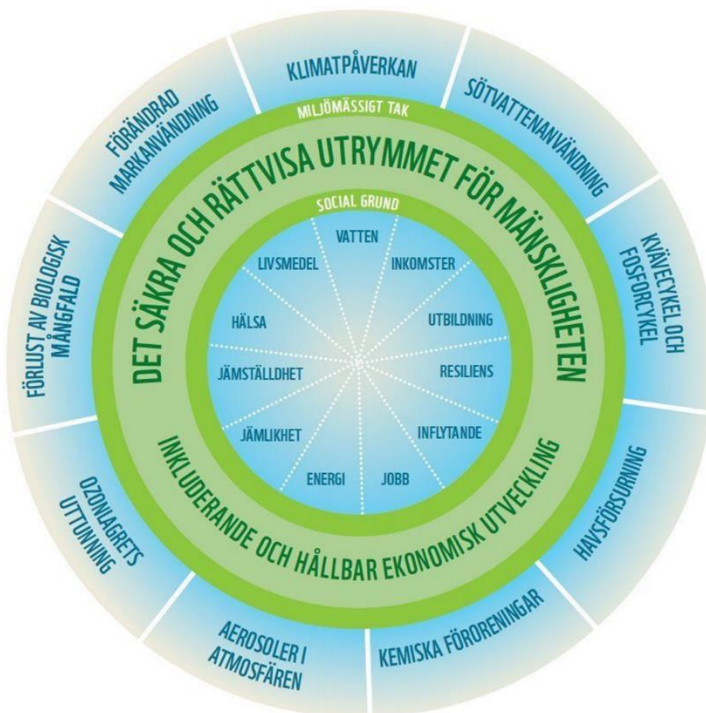

Bild 4: "Munkmodellen" har utvecklats av den brittiska ekonomen Kate Raworth, 2012 och är översatt i WWF Living Planet Report 2014, svensk sammanfattning.

Vad innebär hållbara livsmiljöer?

Hälsa uttrycks som ett allmänt intresse i 2 kap PBL (Plan- och bygglag 2010:900). Miljöbalken (1998:808) syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras "en hälsosam och god miljö". Enligt Boverkets rapport (Hälsa först! – för en hållbar livsmiljö, Boverket 2022) är det viktigt att sätta människans hälsa och livsmiljö i fokus i fysisk planering och förvaltning av det byggda för att lösa komplexa frågor, nå stora samhällsvinster och samtidigt skapa lösningar som är positiva för ett hållbart samhälle i stort.

Hållbara livsmiljöer är områden och samhällen som är utformade och förvalta för att minimera negativ påverkan på miljön, främja social rättvisa och ekonomisk livskraft. Målet är att skapa platser där människor kan leva hälsosamt och bekvämt utan att äventyra framtida generationers förmåga att göra detsamma.

Hållbara livsmiljöer kräver noggrann planering och design för att säkerställa effektiv användning av utrymme och resurser. Detta inkluderar utveckling av kollektivtrafiksystem, gång- och cykelvägar, gröna områden och hållbar arkitektur.

Centrala aspekter av hållbara livsmiljöer inkluderar:

- Miljömässig hållbarhet: Detta innebär att minimera användningen av naturresurser, minska avfall och föroreningar, bevara biologisk mångfald och hantera mark på ett sätt som inte skadar ekosystemet. Det kan inkludera användning av förnybar energi, effektiv vattenhantering och gröna byggtekniker.
- Social hållbarhet: Fokuserar på att skapa inkluderande och rättvisa samhällen där alla individer har tillgång till grundläggande behov som bostäder, utbildning, hälsovård och sysselsättning. Det handlar också om att främja social sammanhållning och deltagande i beslutsprocesser.

- Ekonomisk hållbarhet: Innebär att stödja ekonomiska system som är motståndskraftiga och rättvisa, och som ger möjlighet till ekonomisk tillväxt utan att kompromissa med miljömässig eller social hållbarhet. Detta kan innefatta stöd till regionalt och lokalt företagande och insatser som främjar utvecklingen av en cirkulär ekonomi.

Genom att integrera dessa hållbarhetsaspekter strävar regionala mål, medel och uppdrag inom hållbara livsmiljöer efter att förbättra livskvaliteten för nuvarande och framtida generationer samtidigt som de skyddar planetens ekosystem.

Varför är social hållbarhet en viktig del av arbetet med hållbara livsmiljöer?

För att säkerställa att regionernas arbete med att främja hållbara livsmiljöer bidrar till Agenda 2030 och att "ingen ska lämnas utanför" är det viktigt att särskilt integrera socialt hållbarhetsperspektiv i arbetet.

Social hållbarhet är en central del av arbetet med hållbara livsmiljöer av flera skäl:

- Inkluderande och rättvisa samhällen: Social hållbarhet fokuserar på att skapa samhällen där alla individer har tillgång till grundläggande behov som bostäder, utbildning, hälsovård och sysselsättning. Detta främjar social sammanhållning och deltagande i beslutsprocesser, vilket är avgörande för att bygga hållbara livsmiljöer.
- Hälsa och välbefinnande: Genom att sätta människans hälsa och livsmiljö i fokus kan vi lösa komplexa frågor och skapa lösningar som är positiva för ett hållbart samhälle. Detta innebär att utveckla livsmiljöer som är hälsosamma och inkluderande, vilket är en del av social hållbarhet.
- Hantera målkonflikter: Social hållbarhet hjälper till att identifiera och hantera målkonflikter genom att inkludera olika perspektiv kopplat till människors olika förutsättningar i planeringsprocesser. Detta är viktigt för att skapa lösningar som är hållbara på lång sikt.
- Stärka sociala nätverk: Genom att främja social hållbarhet kan vi stärka civilsamhället och skapa plattformar för dialog och samverkan mellan olika aktörer. Detta bidrar till att hantera komplexa frågor och främja social hållbarhet.

Regionerna kliver fram – men hur?

Bild 5: SKR:s indelning av kommunernas och regionernas olika uppdrag med koppling till det nationella målet för regional utveckling och till regionernas arbete med hållbara livsmiljöer.

Regionerna har serviceuppdrag, demokratiuppdrag och samhällsutvecklingsuppdrag som alla påverkar arbetet med hållbara livsmiljöer.

Regionerna har en nyckelroll i att främja utvecklingen av hållbara livsmiljöer eftersom de kan bidra till att skapa attraktiva, trygga, hälsosamma och inkluderande miljöer för alla invånare. Genom att arbeta med samhällsplanering, folkhälsa, kultur, jämställdhet, näringsliv och kompetensförsörjning kan regionerna säkerställa att invånarna har tillgång till kommunikationer, utbildning, arbete, välfärd och service.

Regionerna kan främja hållbara livsmiljöer genom att utnyttja sina roller och mandat på flera sätt. För det första bör de skapa inkluderande arenor och forum för dialog och samverkan mellan olika aktörer som kommuner, länsstyrelser, näringsliv och civilsamhälle. Detta bidrar till att hantera komplexa frågor, främja alla dimensioner av hållbarhet och utveckla sociala innovationer. Vidare är det viktigt att effektivisera och samordna arbetet med andra myndigheter och kommuner för att bättre använda samhällets resurser och nå gemensamma mål.

Regionerna har dessutom möjligheten att effektivisera och samordna sitt arbete med andra myndigheter och kommuner för att bättre utnyttja sina resurser och nå gemensamma mål. Här är det viktigt för regionerna att konkretisera sitt ge stöd till små kommuner och deras specifika utmaningar för att säkerställa en mer jämlik utveckling över hela regionen. Strategisk planering är avgörande, där regionerna kan använda tillgängliga medel för att stödja regional utveckling och stärka funktionell samverkan. Kunskapsdelning är en annan viktig aspekt, där regionerna kan bidra till en gemensam förståelse och samsyn kring utmaningar och lösningar.

Att hantera målkonflikter är en av de största utmaningarna som regionerna står inför, särskilt när det gäller att balansera investeringar i människors hälsa och välbefinnande med ibland kortsiktiga ekonomiska vinster. Ett annat stort hinder är bristen på ekonomiska incitament och traditionella beräkningsmodeller kring lönsamhet i utvecklingen av infrastruktur och kollektivtrafik som kan möta

alla människors behov, oavsett deras geografiska placering. Detta är särskilt tydligt och utmanande i områden med svagt befolkningsunderlag.

Regionerna bör därför arbeta strategiskt och långsiktigt, utveckla en systematisk metod för hållbarhetssäkring och inkludera olika aktörer och medborgare i processen. Att sätta uppföljningsbara mål, både i form av samhällseffekter och insatsmål, är också centralt för att mäta framgång.

Regionernas arbete med att främja hållbara livsmiljöer erbjuder flera möjligheter. Genom samverkan med kommuner, statliga myndigheter, akademien, näringslivet och civilsamhällets organisationer kan attraktiva, trygga, hälsosamma och inkluderande livsmiljöer utvecklas.

Platsen och territoriet som utgångspunkt

Att utgå från platsens och det geografiska territoriets specifika behov och möjligheter gör det möjligt att skapa livsmiljöer som är hållbara, attraktiva och anpassade till de människor som bor där. Varje plats har unika egenskaper, såsom befolkningsstruktur, naturresurser, näringsliv, kulturella och sociala förhållanden, som påverkar hur hållbarhetsmål kan uppnås. Genom att fokusera på platsen kan man bättre anpassa strategier och åtgärder för att främja miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet och att skapa inkluderande och rättvisa samhällen där alla människor har möjlighet att delta och påverka utvecklingen.

Att utgå från platsen och det geografiska territoriet underlättar också för samverkan och samarbetet mellan olika aktörer. Dessa inkluderar kommuner, statliga myndigheter som exempelvis länsstyrelsen, akademien, näringslivet och civilsamhällets organisationer. Genom att arbeta tillsammans med dessa aktörer kan regionen bättre hantera målkonflikter och skapa förutsättningar för förändring och utveckling.

Samverkan och samarbete – framgångsfaktorer

Framgångsfaktorer för samverkan och samarbete med olika aktörer inkluderar:

- **Gemensam planering och resultat:** Det är viktigt att ha en gemensam planering och att sträva mot ett gemensamt resultat. Detta innebär tidig involvering och fortlöpande avstämning med både politik- och förvaltningsledningar.
- **Dialog och kommunikation:** En inledande dialog om motiv och ramar för gemensamt agerande är avgörande. Det handlar om att diskutera syfte, upplägg av arbetet och visioner kring vad som ska uppnås. Dialog och beslut kring utmaningar, mål och strategier är också centrala.
- **Mandat och aktivt deltagande:** Utpekade tjänstepersoner från region och kommun bör ha mandat att delta aktivt i arbetet och ansvara för olika delar.
- **Effektiva arbetssätt:** Arbetssätt och former för samverkan bör möjliggöra allas medverkan och effektiv resursanvändning. Det är också viktigt att arbetssätten väcker nyfikenhet, lust och engagemang.
- **Inkluderande arenor och forum:** Skapandet av inkluderande arenor och forum för dialog och samverkan är avgörande för att hantera komplexa frågor och främja hållbara livsmiljöer.
- **Kunskapsdelning:** Genom att dela kunskap och erfarenheter kan regionerna bidra till en gemensam förståelse och samsyn kring utmaningar och lösningar.
- **Strategisk planering och långsiktighet:** Regionerna bör fokusera på strategisk planering och använda tillgängliga medel för att stödja regional utveckling, inklusive att stärka funktionell samverkan och säkra resurser.

- Hantera målkonflikter och inkludera olika perspektiv: Det är viktigt att tidigt identifiera och hantera målkonflikter samt inkludera olika perspektiv i planeringsprocesser för att skapa hållbara lösningar.

Relevanta sakområden och politikområden

För regionernas arbete med hållbara livsmiljöer är insatser och uppdrag inom flera sakområden och politikområden relevanta.

Dessa inkluderar:

- Kultur: Att främja kulturell utveckling och tillgång till kulturaktiviteter.
- Folkhälsa: Att säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård och främja en god och jämlik hälsa i befolkningen
- Jämställdhet och jämlikhet: Att arbeta för social rättvisa och lika möjligheter för alla kvinnor, män, flickor och pojkar oavsett social och etnisk bakgrund
- Mänskliga rättigheter: Att integrera rättighetsbaserade perspektiv i planeringen.
- Kollektivtrafik och infrastruktur: Att utveckla effektiva och hållbara transportsystem.
- Regional samhällsplanering: Att planera för hållbar utveckling och användning av mark och resurser.
- Miljö och klimat: Att arbeta mot miljömål och klimatförändringar.
- Utbildning och kompetensförsörjning: Att säkerställa tillgång till utbildning och utveckling av kompetens.
- Näringsliv och tillväxt: Att stödja ekonomisk utveckling och innovation.
- Gestaltad livsmiljö: Att skapa och bevara estetiskt och funktionellt tilltalande miljöer.

Dessa områden är viktiga för att skapa attraktiva, inkluderande, trygga och hållbara livsmiljöer där människor kan leva och verka i balans med naturen och samhället.

Inom det regionala utvecklingsuppdraget och inom dessa sakområden och politikområden pågår ett löpande arbete med att främja hållbara livsmiljöer. En utmaning är däremot att kopplingen mellan områdena till hållbara livsmiljöer inte alltid uttalade och att arbetet med dessa områden sällan kommuniceras och analyseras som en helhet.

Rekommendationer för det fortsatta arbetet

Lärprojektet har lagt grunden till ett antal rekommendationer för regionernas fortsatta arbete med att främja hållbara livsmiljöer:

- Skapa inkluderande arenor och forum: Regionerna bör fortsätta att skapa och underhålla plattformar för dialog och samverkan mellan olika aktörer, inklusive kommuner, länsstyrelser, näringsliv och civilsamhälle. Detta bidrar till att hantera komplexa frågor och främja hållbara livsmiljöer.
- Effektivisera och samordna: Genom att effektivisera och samordna sitt arbete med andra myndigheter och kommuner kan regionerna bättre använda sina resurser och nå gemensamma mål. Detta inkluderar att skapa konkreta nätverk och forum för att hantera kommunernas behov.
- Stödja små kommuner: Det är viktigt att inkludera och stödja små kommuner och deras specifika utmaningar, vilket kan bidra till en mer jämlik utveckling över hela regionen.

- Utveckla strategisk planering: Regionerna bör fokusera på strategisk planering och använda tillgängliga medel för att stödja regional utveckling, inklusive att stärka funktionell samverkan och säkra resurser som elkraft.
- Främja kunskapsdelning: Genom att dela kunskap och erfarenheter kan regionerna bidra till en gemensam förståelse och samsyn kring utmaningar och lösningar. Detta inkluderar att tillhandahålla statistik och analysunderlag.
- Hantera målkonflikter och inkludera olika perspektiv: Det är viktigt att tidigt identifiera och hantera målkonflikter samt inkludera olika perspektiv i planeringsprocesser för att skapa hållbara lösningar.
- Bygga kapacitet och kompetens: Regionerna behöver bygga kapacitet och kompetens inom sina organisationer och vara förebilder genom att arbeta tvärsektoriellt.
- Missionsdrivet arbetssätt: Genom att sätta gemensamma mål och samverka med olika aktörer kan regionerna hantera komplexa frågor och skapa förändring på systemnivå.
- Utveckla systematisk metod för hållbarhetssäkring: Detta inkluderar att synliggöra målkonflikter och inkludera olika aktörer och medborgare i processen.
- Samskapa och inkludera medborgare: Skapa processer för delaktighet med medborgare och definiera vad hållbara livsmiljöer betyder kopplat till livskvalité, inklusive att inkludera barnens perspektiv.

En handlingsplan för hållbara livsmiljöer – beståndsdelar

En handlingsplan till stöd för hållbara livsmiljöer bör, för att vara effektiv och heltäckande inkludera:

- **Rättighetsbaserad och integrerad ansats:** Handlingsplanen bör utgå från mänskliga rättigheter och integrera hållbara livsmiljöer i olika verksamheters styrdokument och verksamheter.
- **Proaktiv och tvärpolitisk:** Planen bör vara proaktiv och hantera målkonflikter genom att inkludera olika politikområden och perspektiv.
- **Samverkan och missionsbaserat arbetssätt:** Det är viktigt att bygga långsiktiga samverkansstrukturer. Ett exempel som samlar en mångfald av aktörer är ett missionsbaserat arbetssätt för att skapa kontinuitet och förutsägbarhet.
- **Urban planering och design:** Effektiv användning av utrymme och resurser genom utveckling av kollektivtrafiksystem, gång- och cykelvägar, gröna områden och hållbar arkitektur.
- **Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet:** Fokus på att skapa inkluderande och rättvisa samhällen, minimera miljöpåverkan och stödja utvecklingen av alternativa ekonomiska system som är motståndskraftiga och rättvisa.
- **Regional roll och samverkan:** Regionen bör agera som facilitator, finansiera och stärka samverkan mellan olika aktörer, samt aktivera civilsamhället.
- **Utbildning och processkompetens:** Utbildningsinsatser och processkompetens är viktiga för att stödja genomförandet av handlingsplanen.
- **Inkludering av aktörer och sakområden:** Att vara gränsöverskridande och bjuda in personer från kommuner, näringsliv, civilsamhälle och akademien med blandad kompetens är avgörande för att hantera komplexa frågor och skapa hållbara livsmiljöer.
- **Gestaltning och kultur:** Främja utvecklingen av arkitektur, kulturmiljö och offentlig konst som en del av hållbara livsmiljöer.
- **Utvärdering och uppföljning:** Sätta uppföljningsbara mål som är både kvantitativa och kvalitativa. använd utforska kvalitativa former för att kommunicera resultat ex berättande som metod för utvärdering.

Det är viktigt att i en handlingsplan tydliggöra aktiviteter och hur en förflyttning ska ske. Det behöver vara så konkret som möjligt och visa exempel på handling. Det är viktigt att visa på värdet av att arbeta tvärsektoriellt och där ha en tydlig kommunikation om visioner och att bygga relationer. Det bör finnas tillit och därmed låta processerna ta tid, samt fokusera på verkligheten framför byråkrati. Att skapa en gemensam förståelse och att arbeta med ett värdeskapande förhållningssätt är centralt.

Bilaga 1: Regionerna kliver fram – Exempel från lärprojektet

I lärprojektet tog deltagarna del av olika exempel på hur regionerna kan kliva fram i arbetet med att främja hållbara livsmiljöer:

Dalalab (Region Dalarna)

Linnea Hassis från Region Dalarna och Therese Lasses från Länsstyrelsen berättade i workshop 2 om Dalalab, ett forum för kommunala och regionala tjänstepersoner i Dalarna. Forumet syftar till att underlätta lärande, samverkan och gemensamma initiativ för att bidra till ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet.

<https://www.regiondalarna.se/dalalab/om-dalalab/>

Regionplan för Skåne 2022-2040 (Region Skåne)

Hannah Bauer Burton från Region Skåne delade med sig av erfarenheter från arbetet med att ta fram regionplanen i workshop 2. Planen är strategisk och syftar till att samordna fysisk planering för att skapa goda framtida livsmiljöer för alla i Skåne.

<https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/regional-fysisk-planering/regionplan-for-skane-20222040/>

BY2030 (Region Kronoberg)

Eva Haraldsson och Camilla Ottosson från Region Kronoberg beskrev i workshop 2 projektet BY2030, som syftar till att förbättra den fysiska miljön i länets byar. Plattformen möjliggör för kommuner, länsstyrelse och myndigheter att tillsammans utveckla byarna på ett hållbart sätt.

<https://by2030.se/>

Platstypologi och rumsliga dimensioner (Region Östergötland)

Malin Gumaelius och Margareta Wandel från Region Östergötland berättade i workshop 3 om hur arbetet med platstypologi och kompetensförsörjningens rumsliga dimensioner bidrar till ökad kunskap för regional utvecklingsplanering som tillgodoser alla invånare i regionen.

<https://utveckling.regionostergotland.se/download/18.326d0d7b18b3bb4949b749/1697638113218/%C3%96sterg%C3%B6tlands%20platstypologi%20metodbeskrivning.pdf>

<https://utveckling.regionostergotland.se/download/18.49f9e24918c6785368e107/1702559663363/Kompetens%C3%B6rs%C3%B6rjningsens%20rumsliga%20dimensioner%20rapport%20slutleverans.pdf>

Innovationslabb för ökad attraktion och mottagarkapacitet (Region Norrbotten)

Stina Almkvist från Region Norrbotten delade i workshop 3 med sig av erfarenheter från deras arbete med befolkningsförsörjning. I samverkan med 14 kommuner utvecklas ett innovationslabb för att öka attraktion och mottagarkapacitet inom rekrytering och marknadsförsörjning kopplat till kompetensförsörjning.

<https://www.reglab.se/wp-content/uploads/2024/06/Reglab-Region-Norrbotten-16-oktober-2024.pdf>

Arctic Design Center (Region Västerbotten och Region Norrbotten)

Carolina Lundmark Weinz från Region Norrbotten berättade i workshop 4 om Arctic Design Center, en inkluderande arena för politiken för gestaltad livsmiljö i norra Sverige. Detta treåriga projekt ägs av Region Västerbotten i samverkan med Region Norrbotten, Skellefteå kommun och SVID.

<https://www.arcticdesigncenter.se/>

BRP+ (Region Gävleborg)

Kristoffer Sehlberg från Region Gävleborg presenterade i workshop 5 verktyget BRP+, som är ett bredare mått än tillväxt och innefattar livskvalitet och hållbarhet och hur verktyget har använts inom folkhälsoområdet i regionen.

<https://www.reglab.se/wp-content/uploads/2017/05/BRP-i-praktiken-%E2%80%93-Fyra-fallstudier-fo%CC%88r-att-fo%CC%88sta%CC%8A-livskvalitet-och-ha%CC%8Allbarhet.pdf>

Öka nyttan med folkhälsodata (Region Värmland)

Elin Bergström och Johanna Delvert från Region Värmland redogjorde i workshop 5 för hur de arbetar med folkhälsodata och hur de arbetar med att stödja kommunerna och öka nyttan med folkhälsodata.

<https://www.regionvarmland.se/vardgivarwebben/samverkan-avtal-och-ardval/folkhalsa/folkhalsa-i-siffror/nyttan-med-folkhalsodata>

Platsmo (Region Västmanland)

Erika Andersson, Marie Tollefsen Markström och Anna Wignell från Region Västmanland beskrev i workshop 6 projektet Platsmo, som syftar till att främja hälsa och öka människors välbefinnande genom att öka kunskap och hitta lösningar för utformning av livsmiljöer, särskilt i områden som inte omfattas av nyinvesteringar.

<https://regionvastmanland.se/utveckling/projektoversikt/platsmo-platser-i-strukturell-motvind/>

Bilaga 2: Sex workshopar i lärprojektet "Hållbara livsmiljöer – regionerna kliver fram"

I lärprojektet genomfördes sex ordinarie workshopar. Inför varje workshop fick deltagarna lästips och olika hemuppgifter att göra. Dokumentation från samtliga workshopar finns samlade på Reglabs webbplats <https://www.reglab.se/projekt/hallbara-livsmiljoer/>

Den första workshopen, "Hållbara livsmiljöer – i dag och i morgon," hölls digitalt. Den handlade om att skapa en gemensam förståelse för vad hållbara livsmiljöer innebär och introducerade deltagarna till lärprojektet. Under sessionen fick deltagarna också påverka vilka frågeställningar som skulle lyftas fram. Albert Edman från RISE deltog och presenterade "När alla vill bidra till hållbara livsmiljöer – lärdomar från i går, i dag och utblick mot i morgon."

Den andra workshopen, "Regionerna kliver fram – mål och vägval," ägde rum över två dagar i Stockholm. Deltagarna diskuterade betydelsen av hållbara livsmiljöer i en regional kontext och hur regionerna kan inta en mer aktiv roll. Storytelling användes som metod för att visa hur berättelser kan användas i analysarbetet, och en del av mötet ägnades åt att utforska AI som verktyg i regional utveckling. Deltagarna erbjöds som stöd i ett eget utforskande av AI som metodstöd tillgång till Chat GPT under hela lärprojektet.

I workshopen medverkade, vid sidan av regionala exempel från Dalarna, Skåne och Kronoberg (se bilaga 1), Tobias Lundberg från Tillväxtverket som berättade om myndighetens uppdrag att erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet, Marie Karlsson från Vinnova som berättade om deras uppdrag om stöd till policyutveckling samt Mikael Kring från RISE som berättade om AI som verktyg i utvecklingsarbetet.

Den tredje workshopen, "Hållbara livsmiljöer – i hela regionen? För alla invånare?", var digital och fokuserade på att främja hållbara, jämlika och attraktiva livsmiljöer för alla. Särskilt fokus lades på ungdomars möjligheter till utbildning, arbete och samhällsdeltagande. I workshopen medverkade vid sidan av regionala exempel från Östergötland och Norrbotten (se bilaga 1) även Jacob Borssén, från Ungdomsbarometern som gav insikter om olika perspektiv för en fungerande befolknings- och kompetensförsörjning.

Den fjärde workshopen, "Hållbara livsmiljöer – i tider av samhällsomvandling," var en hybridworkshop sänd från Luleå i samband med Nordregio Forum. Diskussioner kretsade kring platsutveckling, gestaltad livsmiljö och social sammanhållning i tider av samhällsomvandling. I workshopen medverkade, vid sidan av Arctic Design Center (se bilaga 1), Agust Bogason från Nordregio som berättade om värdet av social hållbarhet i samhällsomvandlingen; Maria Teder från Boverket om regionernas roll i politiken för gestaltad livsmiljö samt Lina Wågström, Arkdes som berättade om utlysningen Visioner i Norr steg 2 och några nedslag från arbetet.

Den femte workshopen, "Investera i hälsa och välbefinnande," var också digital och behandlade hur regionerna kan utveckla hälsosamma och inkluderande livsmiljöer inom miljömässiga ramar utan att lagar, ekonomisk kortsiktighet och organisatoriska stuprör står i vägen. Att styra och investera mot hållbara livsmiljöer, trots att det är svårt eller omöjligt att mäta de direkta effekterna av åtgärderna och vem som vinner på investeringen. I workshopen medverkade, vid sidan av regionala exempel från Gävleborg och Värmland (se bilaga 1), Fredrik Lindencrona från SKR som berättade om "Well being economy" och hur regionerna kan stärka sina förutsättningar att inkludera hälsa och välbefinnande för hållbara livsmiljöer.

Den sjätte och sista workshopen, "Kunskap till handling," hölls under två dagar i Stockholm. Den fokuserade på att omsätta kunskap till handling och få genomslag för det regionala arbetet med hållbara livsmiljöer. Deltagarna arbetade i grupper med att ta fram underlag för att utveckla regionala handlingsplaner. Metodstöd för arbetet var gemensamma frågeställningar och tillgången till det samlade material som deltagarna tillsammans med föreläsarna själva producerat under läroprojektet via RAG modellen REGBOT samt tillgång till Chat GPT. Workshopen avslutades med en utvärdering med återkoppling till Reglab.

I workshopen medverkade, vid sidan av Platsmo (se bilaga 1), Jan-Ove Östbrink, SKR som berättade om beskriver former och framgångsfaktorer för samverkan kring lokal och regional utvecklingsplanering och Erika Augustinsson, innovationsstrateg som berättade om införande av det missionsorienterade arbetssättet med erfarenheter från Region Blekinge. Mikael Kring från RISE medverkade under dagarna och gav en omvärldsspaning om AI som kollega och tillsammans med Margareta Wandel Region Östergötland berättade de om erfarenheter och lärdomar från arbetet med RU-bot, en kombinerad lärresa kring användningen av generativ AI i det regionala utvecklingsuppdraget.

I samband med den avslutande workshopen bjöd Reglab in till en frivillig extrainsatt digital workshop i mars 2025 som handlar om nästa steg i arbetet med hållbara livsmiljöer och hur arbetet kan tas vidare inom de egna organisationerna. Denna workshop hade ännu inte ägt rum i samband med att denna sammanställning av läroprojektet togs fram.

REG
LAB

www.reglab.se